

Тежката политическа реакция възбужда против Стамболовото управление всичко будно, честно и прогресивно в страната. Борбата се почва особено организирано след 1892 г., когато всички опозиционни сили съгласуват, съединяват усилията си за събарянето на диктаторската власт. „Под нейния мръсен крак, — пише в. „Другар“ в 1894 г. за върлуващата реакция — падат народните свободи, рушат се нашите права и бедният наш народ, слисан, вика на помощ всички „истински приятели“ на неговото освобождение.“

Най-смело и най-последователно води борбата социалистическата партия — тя стои начело. Затова около нея се сплотяват всички прогресивни и демократични сили, особено интелигенцията. Това се улеснява и от особения характер на тая партия в онова време — от характера на тогавашния социализъм.

Социалистическите идеи у нас след Освобождението започва да пропагандира Димитър Благоев в 1885 г. след завръщането си от Русия. А като начало на социалистическото движение се взема 1891 г.: тогава през великденските празници в Търново се основава първата организация на социалистическите сили, а на 20 юли на връх Бузлуджа първият Учредителен социалистически конгрес й дава името „Българска социалдемократическа партия“.

Изникнал на Запад при развити капиталистически условия като научен теоретичен израз на работническото движение, социализмът дойде у нас преди движението на пролетариата. Той се пренесе чрез влиянието на европейския живот, на западно-европейската и руската литература, както и много други обществени и литературни идеи. Поради това, когато се среща с българската закъсняла действителност, той претърпя „ред пречупвания“. За научен израз на движението на пролетариата се представяше само на теория, „а на практика той се явяваше предимно интелигентски и дребнобуржоазен социализъм“. Появата на социалистическото движение у нас преди работническото стана причина, че не само незапознатите със социалистическите идеи, но дори и мнозина от самите социалисти „схващаха социализма не като научен израз на работническото движение, а като „най-прогресивна“ или „истинска и хуманно-демократична идея“, като стремеж за общо човешко щастие“ (к. м.). Социалдемократическата партия си поставяше политически задачи, които се отнасяха до защитата на народа изобщо, а не само на работническата класа. „Свела на практика своята дейност почти изключително в борбата за разчистяне пътя на свободна обществена работа, тя можеше да се яви като всенароден защитник и да привлече всеобщи симпатии“ (к. м.). В 1894 г. Никола Габровски, по случай сливането на Българската социалдемократическа партия и Българския социалдемократически съюз, пише във в. „Работник“: „Нека съединението на социалистите у нас даде потик за едно по-широкоимно по-важно съединение на социализма с целия угнетен народ, след което ще последва неговото пълно освобождение“.

В началото си социалистическото движение у нас е силно проникнато от народнически идеи: симпатия към народа изобщо, вяра в него. Социализмът се превръща за мнозина интелигенти в